

Justitiekottets betänkande

1984/85:1

om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (prop. 1983/84:197)

Propositionen

I proposition 1983/84:197 föreslår regeringen (justitiedepartementet) att riksdagen godkänner en konvention den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer med de förbehåll och förklaringar som angetts i propositionen samt antar ett genom propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Lagförslaget, som granskats av lagrådet, har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

dels att i 1, 8, 34, 36, 37 och 41 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen".

dels att 2, 3, 4, 6, 23, 25 och 26 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

dels att i lagen skall införas tre nya paragrafer, 25 a, 25 b och 34 a §§, samt närmast före 34 a § en ny rubrik av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet av dom eller annat avgörande meddelat i främmande stat som tillträtt den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) eller avser förordnandet verkställighet i sådan stat av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats av svensk domstol eller annan svensk myndighet, gäller 4-41 §§, i den mån ej annat anges i förordnandet.

Gäller förordnandet annan främmande stat än som sägs i första stycket, meddelar *Konungen* bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25-34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) gäller 4-24, 26 och 28-41 §§, i den mån ej annat anges i förordnandet.

Avser förordnande enligt 1 § verkställighet enligt den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) gäller 25 a, 25 b, 34 a, 35 och 37-41 §§.

Gäller förordnande enligt 1 § verkställighet enligt annan överenskommelse med främmande stat än som anges i första eller andra stycket meddelar *regeringen* bestämmelser om prövning av fråga om verkställighet i Sverige av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i den främmande staten eller fråga om verkställighet i den främmande staten av påföljd eller förverkande som ådömts, ålagts eller beslutats i Sverige. Bestämmelserna i 25-34 §§ gäller dock i tillämpliga delar.

3 §

Om synnerliga skäl föreligger, kan *Konungen*, även om förordnande som avses i 1 § ej meddelats, för visst fall förordna, att frihetsberövande påföljd som ådömts

Om synnerliga skäl föreligger, kan *regeringen*, även om förordnande som avses i 1 § ej meddelats, för visst fall förordna, att frihetsberövande påföljd som ådömts

Nuvarande lydelse

svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige genom dom eller annat avgörande meddelat av domstol eller annan behörig myndighet i främmande stat får verkställas i Sverige enligt denna lag, eller att verkställighet av frihetsberövande påföljd som icke avser överlämnande till särskild vård och som här i landet ådömts eller ålagts medborgare eller någon som har hemvist i viss främmande stat får anförtros myndighet i den främmande staten.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *andra* stycket motsvarande tillämpning.

Med europeisk brottmålsdom förstås i denna lag dom eller annat avgörande *varigenom domstol eller annan myndighet i stat som tillträtt brottmålsdomskonventionen har ådömt eller ålagt någon påföljd för brott eller förklarat egendom förverkad.*

Med utevarodom förstås i denna lag sådant i första stycket angivet avgörande som meddelats här i landet eller i främmande stat av domstol eller annan myndighet utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Vad nedan i denna lag sägs om påföljd gäller även förverkande, om ej annat särskilt föreskrives.

4 §

Föreslagen lydelse

svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige genom dom eller annat avgörande meddelat av domstol eller annan behörig myndighet i främmande stat får verkställas i Sverige enligt denna lag, eller att verkställighet av frihetsberövande påföljd som icke avser överlämnande till särskild vård och som här i landet ådömts eller ålagts medborgare eller någon som har hemvist i viss främmande stat får anförtros myndighet i den främmande staten.

I fall som avses i första stycket äger 2 § *tredje* stycket motsvarande tillämpning.

Med europeisk brottmålsdom förstås i denna lag dom eller annat avgörande, *vars verkställighet skall prövas enligt brottmålsdomskonventionen.*

6 §

Framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom kan avslås

1. om gärning som påföljden avser utgör politiskt eller militärt brott,
2. om det finnes grundad anledning antaga att domen föranletts eller den däri bestämda påföljden skärpts av hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt,
3. om gärning som påföljden avser omfattas av här i landet pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller om beslut har meddelats att åtal för gärningen ej skall väckas eller fullföljas,
4. om gärning som påföljden avser icke har begåtts i den stat där påföljden bestämts,
5. om påföljden ej kan verkställas här i landet,
6. om det kan antagas att påföljden kan verkställas i den främmande staten,
7. om den dömde vid tiden för brottet ej fyllt femton år,

Nuvarande lydelse

8. om en tillämpning av 35 kap. 7–10 §§ eller 36 kap. 10 § brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit.

Har i den främmande staten vidtagits åtgärd som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd uppskjutes, skall åtgärden ha samma verkan här i landet vid tillämpning av första stycket 8.

Föreslagen lydelse

8. om en tillämpning av 35 kap. 7–9 §§ eller 36 kap. 10 § brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit.

23 §

Är den dömda berövad friheten i den främmande staten när han för verkställighet av där ådömd påföljd överföres till Sverige, får han ej med anledning av annat brott, vilket begåtts innan han överfördes hit, här i landet lagföras, anhållas eller häktas eller berövas friheten för verkställighet av påföljd eller underkastas annan inskränkning i sin personliga frihet, om icke behörig myndighet i den främmande staten lämnat sitt samtycke till åtgärden eller den dömda under en sammanhängande tid av fyrtiofem dagar haft möjlighet att lämna landet men ej gjort detta eller efter att ha lämnat landet frivilligt återvänt hit.

Första stycket utgör ej hinder mot att åtgärder vidtages för att verkställa beslut om den dömdes avvísning, förpassning, förvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

Första stycket utgör ej hinder mot att åtgärder vidtages för att verkställa beslut om den dömdes avvísning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

25 §

Skall enligt förordnande som avses i 2 § andra stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföring ägt rum i främmande stat, vilken ej tillträtt brottmålsdomskonventionen, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftgående dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall enligt förordnandet verkställighet ske i Sverige utan att ny påföljd bestämts här i landet av domstol eller annan myndighet enligt svensk lag, får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brottet eller brotten. Ådömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat ådömas enligt svensk

Skall enligt förordnande som avses i 2 § tredje stycket eller 3 § verkställighet ske här i landet av påföljd för brott, för vilket lagföring ägt rum i främmande stat, gäller i fråga om sådan verkställighet vad som är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftgående dom, om ej annat följer av vad nedan sägs.

Skall verkställigheten ske i Sverige utan att ny påföljd bestämts här i landet av domstol eller annan myndighet enligt svensk lag, får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kunnat följa på brotten. Ådömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat ådömas enligt svensk lag. Innebär den ådömda påföljden frihetsberö-

Nuvarande lydelse

lag. Innebär den ådömda påföljden frihetsberövande, gäller bestämmelserna i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art.

Verkställighet i fall som avses i denna paragraf får icke i något fall ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Vid verkställighet enligt andra stycket skall, i den mån det kan ske, den dömda räknas till godo vad han kan ha utstått av påföljden i den främmande staten samt tid varunder han med anledning av brott som avses med påföljden varit anhållen eller häktad i den främmande staten eller här i landet.

Föreslagen lydelse

vande, gäller bestämmelserna i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmast motsvarande art.

Verkställighet i fall som avses i denna paragraf får icke i något fall ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Vid verkställighet enligt andra stycket skall, i den mån det kan ske *och följer av den överenskommelse med främmande stat som är i fråga*, den dömda räknas till godo vad han kan ha utstått av påföljden i den främmande staten samt tid varunder han med anledning av brott som avses med påföljden varit anhållen eller häktad i den främmande staten eller här i landet.

25 a §

Verkställighet enligt överförandedekontentionen av frihetsberövande påföljd som på grund av brottslig gärning har ådömts eller beslutats av domstol i stat som har tillträtt nämnda konvention får ske i Sverige, om

1. *den dömda är svensk medborgare eller har hemvist här,*
2. *den dömda har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige,*
3. *den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag, och*
4. *den tid för frihetsberövande som återstod när framställning om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.*

Framställning om verkställighet i Sverige görs av behörig myndighet i den främmande staten hos utrikesdepartementet och prövas av regeringen. Regeringen kan också själv göra framställning hos främmande stat om att verkställigheten skall ske i Sverige.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 b §

Skall verkställighet enligt överförandekonventionen ske i Sverige av frihetsberövande påföljd, kan regeringen efter omständigheterna antingen

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige, eller

2. överlämna åt riksåklagaren att göra ansökan hos rätten om att ny påföljd skall bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Vid verkställighet enligt denna paragraf tillämpas 24 § första och andra styckena.

I fall som avses i första stycket 1 gäller i tillämpliga delar 25 § andra och tredje styckena.

I fall som avses i första stycket 2 gäller i tillämpliga delar 9 §, 10 § andra stycket samt 11–13 och 15 §§. Påföljden får inte bestämmas till enbart böter. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller 24 och 25 kap. rättegångsbalken.

26 §

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd i fall som omfattas av förordnande enligt 1 § upptages av kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som *Konungen* bestämmer. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antagas föreligga.

Framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd får ej göras, om den dömd är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande

Fråga om verkställighet i främmande stat av här i landet ådömd eller ålagd påföljd enligt förordnande som avses i 2 § första eller tredje stycket upptages av kriminalvårdsstyrelsen eller, i fråga om verkställighet av böter eller förverkande, annan myndighet som *regeringen* bestämmer. Framställning om verkställighet får ej göras, om med motsvarande tillämpning av 5 § andra stycket 1–8 hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antagas föreligga.

Framställning om verkställighet av frihetsberövande påföljd får ej göras, om den dömd är svensk medborgare och själv motsätter sig åtgärden. Uppkommer fråga om verkställighet av frihetsberövande

Nnvarande lydelse

påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, skall *den centrala utlänningsmyndigheten* höras, om icke den dömd samtycker till åtgärden. Avstyrker *utlänningsmyndigheten* att framställning göres, underställes ärendet *Konungen* för avgörande.

Har *Konungen* enligt 3 § förordnat, att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros myndighet i främmande stat, ombesörjer kriminalvårdsstyrelsen att framställning om verkställighet göres i den främmande staten.

Föreslagen lydelse

påföljd som ådömts eller ålagts annan än svensk medborgare, skall *statens invandrarverk* höras, om icke den dömd samtycker till åtgärden. Avstyrker *invandrarverket* att framställning göres, underställes ärendet *regeringen* för avgörande.

Har *regeringen* enligt 3 § förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros myndighet i främmande stat, ombesörjer kriminalvårdsstyrelsen att framställning om verkställighet göres i den främmande staten.

Verkställighet enligt överförandekonventionen

34 a §

Fråga om verkställighet enligt överförandekonventionen i främmande stat av här i landet ådömd påföljd upptas av kriminalvårdsstyrelsen. Framställning om sådan verkställighet får inte göras, om med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket hinder mot verkställighet i den främmande staten kan antas föreligga.

Fråga om verkställighet enligt första stycket på begäran av främmande stat prövas av kriminalvårdsstyrelsen med motsvarande tillämpning av 25 a § första stycket.

I fall som avses i denna paragraf gäller 28, 29 och 33 §§ första stycket i tillämpliga delar.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottet

Brottslighetens ökade internationalisering har skapat behov av ett intensivare samarbete mellan staterna när det gäller olika brottsbekämpande åtgärder, däribland verkställighet av brottmålsdomar. Inom Norden förekommer sedan gammalt ett långtgående samarbete i fråga om domsverkställighet som regleras genom enhetlig lagstiftning. För Sveriges del är huvudbestämmelserna om detta samarbete intagna i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Även inom Europarådet har bedrivits arbete på att få till stånd samverkan mellan medlemsstaterna i fråga om verkställighet av brottmålsdomar. Sålunda öppnades år 1970 för undertecknande en inom rådet utarbetad konvention om brottmålsdomars internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen). I samband med att Sverige tillträdde konventionen år 1972 antogs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (prop. 1972:98, JuU 16 och 26, rskr 233 och 285).

Brottmålsdomskonventionen har kommit att tillämpas ytterst sparsamt och har inte motsvarat de förväntningar man hade vid dess tillkomst. Bl. a. av dessa skäl har inom Europarådet utarbetats ytterligare en konvention på området, konventionen den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen).

Syftet med överförandekonventionen är att underlätta överförandet av utländska intagna till hemlandet genom att erbjuda en enkel och lättillgänglig ordning för en sådan procedur. Den nya konventionen avses komplettera brottmålsdomskonventionen.

Överförandekonventionen skiljer sig från brottmålsdomskonventionen huvudsakligen i följande avseenden. Den föreskriver ett enklare förfarande. Den medger att överförande av straffverkställighet kan begäras inte bara av domlandet utan också av den stat som önskar överta verkställigheten. Den förutsätter den dömdes medgivande till överförandet. Den är avsedd att kunna tillträdas även av stater utanför Europarådet.

Utskottet ser positivt på åtgärder som kan förbättra det internationella samarbetet på straffrättens och kriminalpolitikens område, och utskottet tillstyrker att Sverige – som deltagit aktivt i Europarådets konventionsarbete – tillträder överförandekonventionen. Ett svenskt tillträde skulle f. ö. ligga i linje med vad utskottet tidigare uttalat om värdet från humanitär synpunkt av att en i Sverige dömd utlänning får möjlighet att avtjäna straffet i sitt hemland (JuU 1981/82:44 s. 9 och 1982/83:25 s. 10). Utskottet har inget att erinra mot att konventionen godkänns med de förbehåll och förklaringar som angetts i propositionen. Utskottet har heller inte funnit anledning till erinran mot det framlagda lagförslaget. I sammanhanget vill utskottet endast uttrycka sitt beklagande över att konventionen delvis fått

en annan utformning än som varit önskvärt från svensk sida; som framhålls i propositionen hade det onekligen varit en fördel om verkställigheten kunnat överföras oberoende av samtycke från den dömde när det gäller utländska intagna som jämte fängelse dömts till utvisning. Utskottet utgår från att Sverige i det fortsatta internationella arbetet på området söker få de svenska intressena tillgodosedda.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar det genom proposition 1983/84:197 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
2. att riksdagen godkänner konventionen den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer med de förbehåll och förklaringar som har angetts i propositionen.

Stockholm den 23 oktober 1984

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Karin Söder (c), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Arne Svensson (m), Gunilla André (c), Ulla-Britt Åbark (s), Lars-Erik Lövdén (s), Sven Munke (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Hans Göran Franck (s) och Birthe Sörestedt (s).

